

Huis van herinneringen

Nicci Gerrard bij Boekerij:

De onderstroom
Het voorbijgaan
In het maanlicht
Het weerzien
Nooit vergeten
Huis van herinneringen

Soham: het verhaal achter een gruweldaad (*non-fictie*)

Nicci Gerrard

*Huis van
herinneringen*

Voor Michael, vriend door dik en dun

ISBN 978-90-225-5841-6

ISBN 978-94-023-0239-4 (e-boek)

NUR 302

Oorspronkelijke titel: *The Twilight Hour*

Vertaling: Mireille Vroege

Omslagontwerp: Wil Immink Design

Omslagbeeld: Mark Owen/Trevillion Images

Zetwerk: Mat-Zet bv, Soest

© 2014 Joined-Up Writing

All rights reserved.

© 2014 voor de Nederlandse taal: Meulenhoff Boekeryj bv, Amsterdam

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

1

Eleanor werd wakker van iets wat er niet was. Buiten bulderde nog steeds de wind, die regendruppels tegen de ramen sloeg; binnen was het te stil – geen ademhaling of hartslag, behalve die van haarzelf. Het donker voelde onbewoond. Voor ze haar hand uitstak en langs de waterkan en de vaas met verwelkende bloemen reikte om het bed te voelen en te merken dat het leeg was, de deken teruggeslagen en het kussen van zijn plaats, wist ze al dat ze alleen was. Ze liet de angst door zich heen trekken, tot in elke plek in haar lichaam. Ze proefde de modderige, metaalachtige pijn in haar mond; voelde hem in haar handpalmen, onder aan haar ruggengraat en in haar keel als een golvende, vettige slang; ze rook hem aan haar huid, zuur als bedorven melk.

Ze zat ongemakkelijk opgekruld in een stoel, haar linkervoet sliep en ze had strepen op haar wang, waar ze tegen het hout had gelegen. Toen ze bewoog, ruiste haar rok, en ze herinnerde zich dat ze zich de avond ervoor niet had uitgetkleed, maar alleen haar haar los had gemaakt en haar schoenen had uitgeschopt. Ze was te moe en verward geweest, ze was in het donker in deze stoel gaan zitten en had de slaap een einde aan de verschrikkelijke dag laten maken.

Een paar seconden bleef ze doodstil zitten luisteren naar het onre-

gelmatige bonzen van haar hart, wachtend tot ze wist wat ze moest doen. Toen duwde ze zich met zo'n woeste beweging omhoog uit de stoel dat ze wankelde. Haar verkrampde voet stootte tegen een beker; die viel om en ze voelde haar enkel zwikken. Ze hoorde zichzelf kreu- nen van de pijn. Ze kon zich de afmetingen van de kamer amper her- inneren, stak haar handen blindelings uit om de deur te vinden, botste tegen het voeteneind van het bed, tegen de hoek van de ladekast, tastte naar de deurknop, naar de leuning die haar de smalle krakende trap af zou leiden. Overal was het pikkedonker, hoe ze ook tuurde om door de verduisteringsgordijnen een glimp licht op te vangen, tot ze struikelen- de keuken in liep en de zachte gloed van de dovende sintels in de haard zag.

Naast de zittekist stond een paar laarzen; ze wurmde haar voeten erin en deed de voordeur open. De wind trof haar met een natte vlaag vol in het gezicht, joeg haren om haar wangen en benam haar de adem. Zelfs vanuit de beschutting van het portiek was het geluid van hon- derdduizenden rimpelend bewegende bladeren oorverdovend, als een storm op zee of een trein die op haar af denderde. Op een avond als deze hoorde niemand buiten te zijn – geen zwerfhond en geen ver- dwaalde vogel. Ze gunde zichzelf geen tijd om verder na te denken, maar liep de stromende wildernis in en begon onhandig te rennen. De laarzen waren veel te groot; ze voelde het dikke rubber langs haar sche- nen schuren. De wind rukte aan haar alsof hij haar dwong terug te gaan. Losse bladeren en opgewaaide takjes schramden haar huid en toen ze op het weggetje was, zwiepte er een tak langs haar heen, en daarna het deksel van een vuilnisbak, met kletterend geraas. Al snel was ze drijfnat, kleefde haar hemd aan haar ribben en zat haar vochtige rok tussen haar benen. Ze probeerde te roepen, maar de wind griste de naam uit haar mond voor die geluid kon maken, en slurpte hem op.

De huizen aan weerskanten waren onverlichte in elkaar gedoken vormen. Ze rende verder. Ze kreeg pijn in haar zij, en uit haar verzwikte enkel vlogen pijnscheuten door haar been omhoog. Haar tenen stoot-

ten tegen de neus van de laarzen. Twee avonden geleden had ze haar teennagels rood gelakt, terwijl hij naar haar keek. Brandende ogen. Ze voelde de blauwe plek op haar arm; de liefdesbeet waar ze een sjaal om had gewikkeld om hem aan het zicht te onttrekken, klopte in haar hals. Hij had zijn vingers in haar vlees gedrukt en zijn mond op de hare geperst tot ze bloed proefde, en hij had gezegd dat ze nooit bij hem weg mocht gaan. Niet nu. Ze waren te ver gegaan.

Ze voelde het pad nog voor ze het zag, en ze liep van de weg af. Overhangende takken klauwden naar haar haar; de haag had doornen die haar natte kleren kapotscheurden. De wind bulderde. Het rook naar omgeploegde aarde en natte varens. Toen kwam ze op het open veld en ze rende de helling af. Het geluid van het stromende water voegde zich bij het geluid van de bladeren en de openscheurende hemel. Eindelijk hield ze stil en keek ze verwilderd om zich heen. Ze onderscheidde de samengedromde bomen, de bruine golf schuim. Een blinde zekerheid had haar hiernaartoe gedreven, maar hoe nu verder?

Terwijl ze daar stond, niet wetend wat te doen, hield het op met regenen en kwam de maan heel even achter de wolken tevoorschijn – en op dat moment zag ze een gezicht, of meende het te zien. Een wit gezicht in het donkere water, als een bloemblad, als een gebroken weerspiegeling van het licht. Toen werd de maan weer opgeslokt door de wolken en was het gezicht, of het spook, weg en alleen het kolkende zwart nog over.

Eleanor schopte de laarzen uit en trok haar rok naar beneden – ze voelde hem scheuren. Zelfs op dit moment van uiterste nood herinnerde ze zich hoe hij die heel langzaam had losgemaakt, op zijn hurken voor haar zittend, met zijn hand tussen haar benen, zijn ogen strak op haar gericht, tot diep in haar. Herinneringen hebben hun eigen tempo; ze bestaan in hun eigen wereld waar de regels van tijd niet gelden. Want terwijl ze stroomafwaarts rende en daarna, toen ze met haar armen wijd en haar haar als een vaandel achter zich aan stromend, naar het water sprong, moest ze denken aan de eerste keer dat ze hem gezien

had, en het was alsof ze hem weer zag, met die steek van gruwelijk verlangen. Ze merkte dat ze met bijna berouwvol plezier dacht dat dit wel heel stom van haar was en ze vroeg zich af of ze nu elk moment kon doodgaan, maar ze voelde geen angst, alleen het feit dat ze niet het leven had dat ze zich had voorgesteld. Wat zouden de mensen ervan denken? Wat zouden ze zeggen? Ze zouden hun hoofd schudden: ocharm. Wie had gedacht, wie had kunnen vermoeden dat het zo ver zou komen?

De tijd stond stil en ze hing als een grote vogel in de lucht. Het was opgehouden met regenen, de wind nam af, de woestheid blies zichzelf weg en liet een vernield landschap achter. Te laat, te laat. Ze zag zichzelf hangen, keek omlaag naar het verschoven gezicht van de maan en zag zichzelf toen vallen.

Ze raakte het water en werd weer haar maaiende, radeloze lichaam, zonder gedachten of herinneringen. De stroming beukte op haar in en rolde haar om, zoog haar de diepte in. Haar longen stonden op springen en achter haar ogen verschenen felle exploderende vlekken. Iets – een rots, een blok hout – schuurde langs haar bovenbeen; ze voelde haar huid scheuren. Ze stelde zich voor dat het bloed in haar kielzog opwolkte. Toen kwam ze plotseling boven, knalde de wind weer in, zoog lucht op en gierde die naar buiten. Toen weer kopje-onder in de vloeibare stroom van gruis, kiezelsteentjes en modder, rivierplanten die haar omwikkelden – maar nu veel korter, en toen ze weer bovenkwam, haalde ze dieper en krachtiger adem en slaagde erin een paar slagen te zwemmen terwijl ze met de smerige stroom werd meegevoerd. Ze stak haar hand uit om een overhangende tak te grijpen, voelde die door haar handpalm branden en sloot haar vingers in het luchtledige. Alles ging veel te snel, een korrelige vloed van gewaarwordingen: rotsen, stenen, bomen, het bulderende water en heel vaag geflakker van de halve maan die zo nu en dan van achter de wolken tevoorschijn kwam.

Ze botste tegen een rots, en de pijn vlamde door haar lichaam, dat

als een stuk afval opzij werd gesmeten. Deze keer slaagde ze erin een boomwortel te grijpen en vast te houden, terwijl haar lichaam naar opzij tolde. En toen, als in een droom, zag ze het gezicht nog een keer – of was het een droom? – verderop in de stroming. Het kwam naar haar toe gestormd, schuin omhoog in het maanlicht – net een slapend kind, dacht ze, een waterlelie, vredig in de stroming. Ze stak met een kreet haar hand uit en greep, voelde haren door haar vingers glijden, voelde een handvol stof en trok eraan. Het lichaam volgde als een grote vis, bleek en glinsterend in het water, tot het naast haar was, rubberachtig van vocht doortrokken vlees, en dichte ogen, helemaal dichtgestopt met modder en slijm.

‘Stomkop,’ zei ze boven het geluid van de rivier uit. Ze hoorde haar stem, bijna vertellend, nuchter. ‘Niet doen. Niet doen.’

Eleanor pakte de bovenarm beet, trok er weer aan en nu kwamen ze in het glibberige ondiepe deel, beschermd door de omarmende boomwortels, terwijl de rivier voortraasde. Een stukje stroomopwaarts zag ze dat de oever minder steil opliep, en ze sjarde en trok aan het gewicht tot ze daar was. Ze hield het lichaam aan één pols vast en klauterde achteruit de oever op. Het lichaam begon van haar weg te glijden.

‘Nee,’ zei ze, alsof woorden konden voorkomen dat het haar ontglipte. ‘Ik laat je niet los.’

En ze sjarde aan de arm tot ze dacht dat ze hem uit de kom zou trekken. Toen kon ze haar handen onder beide oksels steken en ze trok uit alle macht, terwijl haar voeten uitgleden in het modderige gras en haar ruggengraat kraakte van de inspanning. Met elke ruk slaakte ze een kreet. Het klonk als seks, vond ze. Als een woeste klim naar het hoogtepunt.

‘Kom op,’ zei ze. ‘Alsjeblieft, kom op. Alsjeblieft.’

Tergend langzaam verschoof het gewicht, bewoog naar haar toe, tot het met een ruk die haar achterover deed tuimelen, uit het ondiepe water kwam en op het gras boven op haar lag. Heel even bleef ze doodstil liggen staren naar de zachte kom van duisternis boven haar, met daarin

de maan en het witte strooisel van sterren en het vage patroon dat de boomtakken maakten. Niets bekommerde zich om deze twee lichamen die op de natte aarde lagen; niets zag hen. Toen wurmde ze zich onder het gewicht uit en knielde ernaast neer. Ze boog zich voorover om haar warme lippen op de koude te drukken en blies rustig adem in de mond, zoals ze dat geleerd had. Adem in, blaas uit, adem in, blaas uit. Mijn leven in het jouwe. Mijn leven voor het jouwe. Mijn liefde. Ego's lossen op. Druk de borstkas in. Nog een keer en nog een keer. Als een machine. Als een blaasbalg. Een herinnering aan toen ze klein was en zag hoe het vuur tot leven werd geblazen. En eindelijk kwam er een snik, een kreun, een stroom waterige gal die aan de mond ontsnapte. Eleanor hield op, ging weer op de oever liggen en sloot haar ogen. Ze voelde de aarde onder zich wentelen. Haar lichaam werd overmand door een hevige huivering; iedere spier schokte van kou en verdriet. Warme tranen sijpelden onder haar modderige oogleden vandaan.

‘Ik zal het je nooit vergeven,’ zei ze. ‘Kun je me horen? Nooit.’

Ze opende haar ogen en keek naar de grote zwarte hemel boven haar, die nu bezaaid was met sterren. Het was voorbij.

2

Eleanor Lee stond in de bibliotheek, die naar muffe en vergane dingen rook. Het waaide zo hard dat de ruiten in hun sponningen rammelden, en de wind kronkelde zich door de schoorsteen omlaag. Het was heel wat weken geleden sinds ze hier voor het eerst een voet over de drempel had gezet. Vage vormen waren nog vager geworden; voorwerpen smolten weg in de schaduwen. De duisternis viel, en ze had veel te lang gewacht en was te laat gekomen om het verleden voor het heden te kunnen verbergen.

Ze wees met haar stok voor zich uit, tastte naar de randen van stoelen, naar verdwaalde voorwerpen op de vloer. Ze stootte tegen het oude hobbelpaard, waardoor dat in beweging kwam en op de plaats begon te draven met een woeste blik in de witte ogen. Haar stok kwam ergens tegenaan en ze bukte zich om het voorwerp te betasten: vast het poppenhuis waarmee haar kinderen en daarna de kinderen van haar kinderen hadden gespeeld, ja, met een dak dat je kon optillen en waaronder een ordelijke miniatuurwereld schuilging. Een stapel boeken viel in het voorbijgaan om. Een zijden sjaal die iemand had laten slingeren lag als de afgelegde huid van een slang op de grond. Ze raapte hem op, streek er nadenkend over en hing hem om haar nek. Haar voeten bewogen

zacht door de rommel, haar lange rokken ruisten, de armbanden om haar polsen rinkelden. Ze kwam bij de twee hoge stalen kasten die naast elkaar tegen de verste muur stonden en trok de bovenste la van de hoogste open. Haar vingers krabbelden over de inhoud, voelden de dicht op elkaar gepakte kartonnen en plastic mappen, de losse papieren eronder. Waar zouden ze kunnen zijn? Ze trok er op goed geluk een map uit en hield die even op, waarbij ze haar ogen tot spleetjes kneep alsof alles plotseling weer helder zou worden, al was het maar voor even. Het was natuurlijk onbegonnen werk. Er waren heel veel laden met gearchiveerde papieren, en zonder ze te zien wist ze dat er op de vloer ook nog dozen stonden. Ze kon zich niet eens herinneren waar ze dat wat ze was komen zoeken, opgeborgen had. Ze had ze nooit al die jaren moeten bewaren.

In een opwelling stak Eleanor haar handen in de la en trok er mappen uit, gooide die om zich heen op de grond en sloeg er wild naar met haar stok. Toen trok ze er nog handen vol mappen uit, tot de la leeg was. Ze trok de tweede la open, maar hield plotseling op en zuchtte diep. ‘Doe niet zo stom,’ zei ze hardop met zachte krakerige stem. ‘Denk na.’

Ze nam een besluit en liep tikkend de kamer uit. Ze kwam sneller vooruit toen ze eenmaal in de vertrouwde hal was en daarna in de woonkamer, met in de haard een knappend vuur en op het bijzettafeltje een fles wijn. Naast de deur stond een piano, waarvan het geboende hout glansde in het zachte licht. Erop stond een koperen schaal die overliep van zijn eigen rijke, veranderende kleur. Eleanor tastte op de schoorsteenmantel naar het doosje lucifers, en nam dat mee naar de bibliotheek, waar ze de deur achter zich dichtdeed. Ze liep met haar stok voor zich uit zigzaggend, doelgericht naar de twee dossierkasten en trok de onderste laden open. Ze voelde even om zeker te weten dat in allebei de laden mappen zaten. Ze streek een lucifer af, voelde de vlam en liet hem in de eerste wachtende ruimte vallen; toen maakte ze aanstalten om de volgende aan te strijken.

Ze had gedacht dat een metalen lade bij uitstek geschikt was voor een klein en niet-overslaand vreugdevuur. Ze kon de inhoud van de lade veilig verbranden, een voor een, en er zou alleen een zacht, oplopend hoopje as van overblijven. Dat was een vergissing. De vlammen schoten bijna onmiddellijk uit de eerste lade omhoog, hoog en oranje, en sloegen over naar de onderkant van het fluwelen gordijn. Ze begonnen de stof gretig en kleurig op te schrokken. Eleanor bleef even als aan de grond genageld staan, met de vormen van de vlammen op haar oogleden geëtsd en de scherpe geur in haar neusgaten en keel. Toen de hitte haar in het gezicht sloeg, wankelde ze naar achteren en struikelde over het poppenhuis. Ze nam de dikke geborduurde omslagdoek die Gil haar jaren geleden had gegeven van haar schouders en probeerde die over de la met vuur te laten vallen om het te doven, maar de omslagdoek voedde de vlammen alleen maar, die een eigen leven waren gaan leiden, wegsprongen van de kast vol geheimen en langs het hout van de raamkozijnen omhoogkropen. Er sprongen vonken naar haar toe en ze voelde ontelbaar veel minuscule blaartjes op haar huid opborrelen. Alsof ze gestoken werd, dacht ze; woedende wespen die van de oven wegschoten.

Toen ze achteruit de kamer vol flakkerend licht en hels gekraak uit liep, bedacht ze dat dit wel een wrede en grootse manier was om te sterven: het oude geliefde huis in een reusachtig vreugdevuur laten opgaan, louter en alleen om geheimen van zeventig jaar geleden te verhullen. In elk geval zou niemand die dan ooit te weten komen. Het huis verwoesten, maar haar zelf veilig verborgen houden.

Langzaam kwam ze bij. Ze rook iets branderigs en besepte dat ze zichzelf rook. Verbrand haar en verbrande huid. Een kussen onder haar pijnlijke hoofd, strakke lakens. Ze tilde haar arm op en voelde dat er een dik verband omheen zat. Ze opende haar blinde ogen en zag de kunstmatige schelheid van tl-licht.

‘Waar ben ik?’

‘Waar was je in godsnaam mee bezig?’ bulderde een stem op haar in. Ze wilde dat ze niet alleen blind, maar ook doof was, zodat ze niet hoefde te horen dat iedereen het tegen haar zei, het haar vroeg, haar op haar kop gaf alsof ze zo oud was dat ze weer een kind was geworden.

‘Hallo, Leon. Ik neem aan dat ik in het ziekenhuis lig?’

‘Natuurlijk lig je in het ziekenhuis. Je mag van geluk spreken dat dit niet het mortuarium is. Hoe heb je zo stom kunnen zijn om het huis in de fik te steken?’

‘Het was een ongeluk.’

‘Natuurlijk was het een ongeluk! Wat zou het anders moeten zijn? Je had wel dood kunnen gaan.’

‘Maar ik ben niet doodgegaan. Met mij is alles goed, Leon. Alleen een paar brandwonden. Zie ik er heel erg uit?’

‘Wat?!’

‘Hallo, oma,’ zei een stem aan haar andere kant.

Ze bewoog voorzichtig haar hoofd, want ze voelde een doffe pijn onder haar schedel. Ze proefde as in haar mond.

‘Jonah!’ Ze glimlachte zijn kant op. ‘Jij bent er ook.’

‘Ja. Je ziet er helemaal niet erg uit. Alleen een beetje vies, en er ontbreken wat stukjes van je wenkbrauwen en een deel van je haar kroest een beetje. Hoe voel je je?’

‘Ik weet het niet precies. Wat is er gebeurd?’

‘Weet je dat dan niet meer?’ Leon liep inmiddels te ijsberen; in drie stappen was hij bij het gordijn en daar draaide hij zich op zijn hakken om en beende de andere kant op. Heen en weer, met zijn handen in zijn zakken en er dan weer uit. Alsof hij zelf een smeulend vuur was, dacht Eleanor, terwijl ze zijn volumineuze gestalte aan haar voeteneind voorbij zag komen. Jonah zat daarentegen onbewogen op de plastic stoel. Ze rook zijn aftershave en toen ze een hand uitstak, voelde ze zijn zachte jas.

‘Ik weet nog wel dat het vuur begon,’ zei ze op haar hoede.

‘Je hebt mazzel dat Adrians zoon boven een computerspel zat te spe-

len,' zei Leon. Hij draaide zich om en zijn schoenen kraakten. 'Toen hij naar buiten keek, zag hij de brand, en hij is naar je toe gerend en heeft het vuur gedoofd. Hij heeft eerst de ambulance en toen ons gebeld.'

'Is er veel verwoest?'

'Bijna niets, naar het schijnt. De gordijnen en een deel van de kozijnen. Het is wel een troep, natuurlijk.'

'En de dossierkasten?'

'Die stalen gevallen? Geen idee, maar ik neem aan dat die zo ontworpen zijn dat ze een bomaanslag doorstaan. Maak je geen zorgen. Al je papieren en brieven zitten er vast nog in.'

'O.'

Leon ging eindelijk zitten.

'Luister, wat zou er gebeurd zijn als Adrians zoon niet wakker was geweest, vanuit hun huis niet de vlammen had gezien en meteen naar je toe was gerend?'

'Maar hij heeft het wel gezien. En als hij het niet had gezien, had ik het alarmnummer gebeld en dan zou de brandweer het vuur geblust hebben.'

'Hoe lang denk je dat het duurt voor die bij je is?'

'Geen idee.'

'Tegen de tijd dat de brandweer was gearriveerd, was het hele huis al in vlammen opgegaan, en jij erbij.'

'Dat zou kunnen.'

'Dit kan zo niet langer,' zei Leon.

'Wat wil je daarmee zeggen?'

'Ik wist dat er zoiets zou gebeuren, maar je wilde nooit luisteren. In je eentje in dat grote vervallen huis, in the middle of nowhere. Je bent oud en bijna blind.'

'Dat weet ik maar al te goed.'

'Het is niet veilig. Het kan zo niet langer.' Door zijn toon kon ze zich een voorstelling maken van zijn gezicht: een zware kaak, de lichtelijk pompeuze blik die hij kreeg als hij bezorgd was. Zo was hij als klein